

Governance Accountability Project
Projekat upravne odgovornosti

Kingdom of the Netherlands

Sadržaj:

- Rodno odgovorno budžetiranje (ROB)
- Model za rodnu analizu budžeta – programa, projekata
- ROB u BiH
- Rodna komponenta javnih investicija

Zašto ROB?

Rodna neravnopravnost i dalje je prisutna. Žene zarađuju i imaju manje, više su opterećene radom koji spada u domen ekonomije brige, žrtve su nasilja po osnovu spola, teži položaj i manje šanse na tržištu rada.

Rodno odgovorno budžetiranje

INTEGRIRANJE ASPEKTA RODNE RAVNOPRAVNOSTI U SVE FAZE
BUDŽETSKOG PROCESA (i dalje-kroz integraciju
ravnopravnosti spolova u politike, programe i projekte)

- Inicijative počinju u posljednjih 10 godina
- Više od 40 zemalja svijeta uvode ROB
- Prate reforme uvođenja programskog, odnosno budžetiranja zasnovanog na rezultatima

Rodno odgovorno budžetiranje (ROB)

- ▶ Polazi od pretpostavke da budžeti nisu rodno neutralni i da raspodjela sredstava često produbljuje nejednak položaj žena i muškaraca u društvu
- ▶ Počinje analizom uticaja budžeta na muškarce i žene i napreduje tako što se rodna ravnopravnost ugrađuje u proces planiranja.
- ▶ Nacin za povezivanje politika rodne ravnopravnosti sa makroekonomskim politikama.

Šta je ROB?

- Stalno promišljanje o krajnjim korisnicima sredstava, kako bi se osmislile mjere, projekti i aktivnosti koje adresiraju te potrebe
- Korisnici nisu homogena grupa
- Rodno odgovorno budžetiranje je jednostavno “dobro budžetiranje” koje uzima u obzir pozitivne eksternalije koje društvo dobija poboljšanjem prilika za žene (zdravstvena zaštita, obrazovanje, zaposlenje, i dr.)
- Budžetiranje i planiranje projekata u čijem centru su ljudi

Šta ROB nije?

- **NE Posebne budžetske linije za žene.**
 - Umjesto toga, ROB uvodi svijest o ravnopravnosti spolova u sve politike, planove, programe i budžete svih vladinih agencija.
- **NE 50% za muškarce i 50% za žene.**
 - ROB je način izrade budžeta pri kom se resursi usmjeravaju kako bi se adresirale nejednakosti u društvu u svim oblastima i sektorima
- **NE izdvajanje posebnog iznosa za ravnopravnost spolova/žene**

Kako?

Pitanja ravnopravnosti spolova “oslobađaju” se iz područja isključivo vezanih za socijalna pitanja i stavljaju se na nivo makreokonomije, koja je percipirana kao isključivo tehničko i gender neutralno područje

Holvoet, Nathalie, (2006) Gender Budgeting: Its Usefulness in Programme-Based Approaches to Aid, EC Gender Help Desk

Tri koraka u Rodno odgovornom budžetiranju

Korak 1- Gender analiza

1. nivo

- Otkriva različit uticaj
- Podavi o korisnicima razdjeljeni po spolu

Dublja analiza

- U kojoj mjeri su ostvarene potrebe korisnika/ ca

Još dublja
analiza

- Izazovi i barijere
- Uticaj na ravnopravnost spolova u toj oblasti

Korak 2. restrukturiranje budžeta- programa-projekta

Ukoliko analiza
pokazuje nejednaku
raspodjelu resursa

Ukoliko analiza
pokazuje da potrošnja
sredstava ne doprinosi
ostvarenju GAPa

Obaveza da se izvrše
izmjene izdvajanja

Korak 3 – Rodna ravnopravnost kao kategorija kontrole i analize procesa

- ROB analizira proces:
 - **Kako** se donose budžetske odluke
 - **Ko** donosi odluke
 - **Ko** ima uticaja na proces donošenja odluka
 - **Ko** nema pristup procesu donošenja odluka
- Često je sistem koji se čini rodno neutralan zapravo rodno slijep, odnosno diskriminirajući, ali se može transformirati i odgovoriti na potrebe oba spola.

Zašto?

Radi se o kvalitetu (quality), ne samo ravnopravnosti (equality) ukoliko nismo u stanju osloboditi potencijal žena na tržištu rada, ne samo da škodimo tim pojedincima, nego i cijeloj ekonomiji.

David Cameron, Premijer Velike Britanije

Domaći pravni okvir

- **Zakon o ravnopravnosti polova u BiH - ZoRP (2003)** uređuje, promoviše i štiti ravnopravnost polova
- **Gender Akcioni Plan - GAP (2006-2011)** za efikasnu implementaciju gendera u svim oblastima javnog/privatnog života. Ciljevi:
 - Usklađivanje legislative sa gender standardima
 - Unapređenje baza podataka, istraživanja i analize
 - Edukacija i podizanje svijesti
 - Izgradnja kapaciteta i institucionalna saradnja
- **ZoRP i GAP su obavezujući i za sve institucije u BiH!**

Jednostavan model za rodnu analizu budžeta – projekata, programa

- **Ulazni elementi:**

- Koliko novca se dodjeljuje?
- Ko je ciljna grupa i koji je cilj programa - projekata?
- Koliko ljudi (po spolu) učestvuje u implementaciji programa-projekta?

- **Aktivnosti:**

- Za koje aktivnosti se dodjeljuje novac?
- Kako se ova aktivnost planira i opisuje?

Model za rodnu analizu budžeta

- **Izlazni elementi:**

- Koje su stvarne posljedice-rezultati aktivnosti?
- Da li su rezultati isti kao očekivani?
- Koji je odnos raspodjele na žene i muškarce?

- **Uticaj:**

- Da li je raspodjela sredstava ostvarila očekivani uticaj u odnosu za ciljeve za:
 - Pojedinačne projekte?
 - Jednakost polova i uvođenje jednakosti spolova (gender mainstreaming)?

INICIJATIVE UVOĐENJA ROB-a U BiH

ROB u BiH

Inicijative vode Agencija za ravnopravnost spolova BiH i Gender centri FBiH i RS

- Izmjene budžetske dokumentacije (Budžetske instrukcije 1, DoB)
- Inicijative na opštinskom nivou (analiza strateških dokumenata, programa i projekata sa gender aspekta)
- Saradnja sa akademskom zajednicom (ROB na univerzitetu u SA, ljetnja škola u BL)
- Inicijative nevladinih organizacija (ujednačavanje porodiljnih naknada na nivou BiH, finansiranje sigurnih kuća, ...)

Zaključci

- ROB jedan od najefikasnijih instrumenata za osiguranje jednakosti ravnopravnosti polova kroz intervenisanje u budžete i politike, programe i projekte
- Potreba za obukom

Reference

- *Gender Sensitive Budgeting*, United Nations Development Programme (UNDP), Trainers Manual, 2005
- *Gender budgeting*, Directorate General of Human Rights and Legal Affairs, Council of Europe, 2005
- *Gender budgeting – practical implementation handbook*, Sheila Quinn, Directorate General of Human Rights and Legal Affairs, Council of Europe, 2009
- <http://www.thecommonwealth.org/gender>
- www.arsbih.gov.ba, www.fgenderc.com.ba, www.vladars.net/sr-sp-cyrl/vlada/centri/gendercentarrs